

Peracense, situat en una zona molt subjecta a la fonètica aràbiga, on PETRA INCISA degué ser arabitzat com *peransisā* > -*ansése* (car entre enfàtiques (s) la kesra sona oberta), i es traslladà la *n* a la síl·laba següent. (Per al parònim *Paranxa*, d'origen inconnex, veg. art. a part).

No sé que aquesta segura etimologia hagi estat publicada fins ara. El mossàrab és tabú, estúpidament, per a romanistes i arabistes per igual, en les nostres acadèmies i universitats.

PERESTORTES

Municipi del Rosselló, cantó de Ribesaltes, situat entre les conques de la Tet i de l'Aglí.

PRON. POP.: *perəstórtas*, oït a Perestortes mateix (1959), també a Baixàs i Clairà (1060); *peṛəstórtas* a Oms, Sant Cebrià i Baó (1959); *pedrəstórtas* a Llançà.¹

Gentilici: *perəstortēns*, Perestortes (1959); *perəsturtēns*, Baixàs (1960).

DOC. ANT. 925: *Paredstortes* (col·l. Moreau IV, 135); 1330: *Parets tortes* (Alart, *InvLC*, s. v. *paret*); 1133: *Parets tortas* (id.); 1133: *Dalmacii de Paretz tortas* (D'Albon, *Temple*, 52); 1139: *Parietes tortes* (Alart, *InvLC*, s. v. *paret*); 1140: (col·l. Moreau LVIII, 166); 1142: *Parietes tortas* (id., LX, cèd. *plevir*); 1143: *Peystortes* (Vidal, *RLRXXIX*, 73); 1144: *Parietibus tortas* (Col·l. Moreau LXI, 103); 1145: *Parietibus tortis* (id., 133); 1172: *Parestortes* (col·l. Moreau LXXIII, cèd. *Bompàs*; Alart, *InvLC*, s.v. *paret*); 1217: Oth de *Parets-Tortes* (Alart, *Priv.*, 113); 1278: Br. *Parestortes* (Alart, *InvLC*, s.v. *paret*); 1283: G. de *Parestortes* (id); 1290: Berengarius *Parestortes* (id); 1303: Petri de *Parietibus Tortis* (doc. transcrit en el *Cart. Vfr. Conflent* [1324], f° 18v); 1340: *Peres Tortes* (*BABL* XII, 122-23); 1359: loch de *Panestortes* (*CoDoACA* XII, 120); 1362: G. Morer de *Parestortes* (Alart, *InvLC*, s. v. *paret*); 1371: la glesa de *Parestortes* (Alart, *Doc. géogr. hist.*, 533); 1435: *Parietibus tortis* (id., 594).

Mencions addicionals (Ponsich, *Top.*, 47): 1130, 1196, 1252: eccl. S. Johannis de *Parietibus Tortis*; 1146: 1147, 1152, 1154: *Parietes tortes*; 1172: *Parets Tortas*; 1418, 1750: *Peyrestortes*; 1484, 1628: *Perestortes*; 1632: *Peras Tortas*.

ETIM.: PARĪĒTES TORTAS 'murs torçuts' 'decanats, caducs'. Deu haver-hi una relació entre aquest NL i unes ruïnes romanes que es troben al mateix indret. Això també és l'opinió de Ponsich (27-II-70), el qual conjectura que amb la sòlida construcció que feien els romans degué quedar-hi alguna volta mig arruïnada aguantant-se a pols, enjòlit, en aquesta forma. És evident que no es tracta de 'pedres torçudes' malgrat que algú ho hagi associat amb *pedra* (veg. nota 1), molt probablement sota la influència de l'oc.

pèira < PETRA, l'ortografia oficial francesa *Peyrestortes* imposada ja fa anys, i potser també per comparació amb els NLL catalans de tipus *Peralada* < PETRA LATA, *Peralta* < PETRA ALTA, *Perafita* < PETRA FICTA i afins, en els quals el grup -TR- ha arribat a -r- en una forma proclítica (*Pedra-làdia* > *Peralàda*, etc.).²

D'aquesta mateixa manera, doncs, han d'explicar-se les mencions antigues en *Peyres-* (1142, 1418, 1750), i sobretot tenint en compte que el poble de *Perestortes* es troba a pocs km. de Vingrau i La Tor de França on ja hom pronuncia *péjra*.³ Ph.R.

¹ Cito aquesta pronúncia empordanesa amb -dr-, encara que només representa una interpretació personal d'un individu deçà de la serralada pirinenca (Ll. XXII, 110), car, com veurem de seguida, no hi ha hagut mai -tr- etimològic (cf. *pedra* < PETRA).—² Veg. *LleuresC.* 183-88.—³ Sobre la solució dialectal -TR- > -jr- en català, veg. *DECat.* VI, 363a39-56.

Perexens, V. *Preixens* *Peric*, Puig -, V. *Vilopriu*; cf. *Calperic* ape. a l'art. *Palamós* *Pericanella*, *Pericans*, *Pericantó*, *Perissierra*, V. *Peracanela* *Perillós*, V. *Perelló*

PERLES

Poble de l'Urgellet, agre. al te. d'Alinyà, en una vall afl. esq. del Segre, que hi desemboca uns k. més avall d'Organyà.

PRON. LOCAL: «a *peṛles*» oït a Cambrils, 1931 (exc. 175), i en les enq. de 1958 en els pobles veïns, entre ells la de PERLES (XVIII, 2-5).

MENCIONS ANT. 839, Acte. C.SdUrg.: *Perlas* (i *Perles* en el Capbreu vulgar) (ed. P.Pujol, n. 102); 1065: «in com. Orgell., in ape. de Sto. Stefano de *Ilignano*, vel in valle *Perulas*, vel in villa superiora vel subteriora ---»; afr. Or.: Col de *Ares*--- Occid. *Caneles* Circi in *Nerieda*» (lleg. Arx. Sols.); 1066: «in valle *Perlles* subteriores, in lo. q. v. ad ipsa Insula --- in valle *Perlas* ---» (doc. d'Organyà, *BABL* VIII, 436, 437); 1081: junt amb Lavansa (Arx. Sols.); S. XI s. d.: *Perles* (junt amb *Alinyà*; ibid); 1097: (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 87); 1096: «in villa *Perles* --- sutiranas» (Organyà, *BABL* VIII, 453); 1132: *Perlles* (sic!) (*BABL* V, 420); 1201: *Perlas* (*Cart. Tavèrnoles*, 192.15, junt amb Santa Linya).

El llatí vulgar hispano-pirenaic formà una deriv. PETRŪLA sobre el manlleu grec πέτρα 'roca', que s'hi havia arrelat pregonament —més que diminutiu devia tenir-hi un valor afectiu-realçador: 'la notable roca, la roca aquella'. Com vaig observar en l'enq., hi ha en aquella vall dues petites cingleres damunt el poble, migpartides per un collet, pel qual s'enfila un vell camí: a elles fa referència el seu nom PETRŪLAS;